

MAKTAB O‘QUVCHILARINI QO‘SHIQ KUYLASH ORQALI KREATIV FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISH.

Xamidjonova Dilbaroy Azizbek qizi
Andijon davlat pedagogika instituti

Annotatsiya: Maqolada o‘quvchilarning kreativ fikrlashini rivojlantirishdagi o‘ziga xos uslub hamda yo‘nalishlar haqida qo‘shiq kuylash orqali kreativ fikrlashini rivojlantirish haqida so‘z boradi. Bundan tashqari, bugungi yangilanayotgan ta‘lim tizimiga kirib kelayotgan innovatsion metodlar, xalqaro mezonlarning an‘anaviy darslarga ta‘siri haqida ma‘lumotlar berishga harakat qilingan.

Kalit so‘zlar: kreativ, kreativ fikrlash, kreativ yoshlar, ta‘lim va tarbiya, uslub, kreativ yondashuv

DEVELOPING CREATIVE THINKING OF SCHOOLCHILDREN THROUGH SINGING.

Abstract: The article talks about the development of students' creative thinking through singing about the unique method and directions for developing creative thinking. In addition, an attempt was made to provide information about the impact of innovative methods and international criteria on traditional lessons, which are entering today's updated education system.

Key words: creative, creative thinking, creative youth, education and training, style, creative approach

Kirish

Kreativ shaxsning shakllanishi va rivojlanishi uning ichki va tashqi olami o‘zgarishining o‘zaro mos kelishi, ijtimoiy- iqtisodiy shart-sharoitlar hamda inson ontogenezi - tug‘ilishidan boshlab to umrining oxiriga qadar uzluksizlik, vorisiylikni taqozo etadigan faoliyat mazmuniga bog‘liq.

Kreativlik (ing. “create”- yaratish, ijodkor) - shaxs yangi g‘oyalarni ishlab chiqishga tayyorgarligini tavsiflovchi hamda mustaqil omil sifatida iqtidorlilikning tarkibiga kiruvchi ijodiy qobiliyat ma‘nosini ifodalaydi. Kreativlik hayotimizning istalgan sohasida namoyon bo‘ladi. Bu har bir shaxsning rivojlanishida muhimdir. Usiz yangi mahsulotni yaratish, noyob martaba va orzularingizni haqiqatga aylantirishning iloji yo‘q.

Har qanday mutaxassis kreativlik qobiliyatiga ega bo‘lishlari uchun o‘quvchilik yillarida poydevor qo‘yiladi. O‘rta ta‘lim tizimida o‘qish faoliyatida bo‘lgan o‘quvchilar kreativlik sifatlariga ega bo‘lishlari uchun ularda o‘quv va tarbiya

jarayonlarida an'anaviy yondashishdan farqli yangi g'oyalar haqida fikr yuritishi, o'ziga xoslik, tashabbuskorlik talab etiladi.

Maktab o'quvchilarini qo'shiq kuylash orqali kreativ fikrlashlarini rivojlantirish uchun quyidagi usullarni ko'rib chiqamiz:

1. Qo'shiq kuylash ustuvorligini ta'kidlash: O'quvchilarga, qo'shiq kuylashning qiziqarli va foydali bir faoliyat ekanligini tushuntiring. Ular qo'shiq kuylash orqali, musiqa va matematika, til va san'atning o'rtasidagi bog'lanish

2. Ko'ngil ochish uchun imkoniyatlar yaratish: O'quvchilarni qo'shiq o'ynash uchun vositalar va asboblarni taqdim eting. Ularga gitar, pianino, qayroq, doira, saz va boshqa musiqa qo'shig'i vositalarini tanlashlariga imkoniyat berish.

3. O'quvchilarga o'zlarining tanlagan qo'shiqlarini o'ynashlari uchun ta'lim berish: O'quvchilarga o'z tanlagan qo'shiqlarini o'ynashni o'rganishlari uchun qo'shiqning notalarini, so'zlarini va boshqa elementlarini o'rganishlarini ta'lim berish.

4. Qo'shiq kuylashni jamoatda kutish: O'quvchilar qo'shiq kuylashni do'stlar, oila va maktab doirasida o'ynashlari uchun boshqa o'quvchilarni taklif qilish. Bu ularga o'zaro hamkorlik va ijodiy fikrlar olishlari uchun imkoniyat yaratadi.

5. Maqola yoki dastur tayyorlash: O'quvchilar bilan jamoatda qo'shiq kuylash tayyorlashni o'rganish uchun, ularga o'zlarining tayyorlashmoqchi bo'lgan maqolalarni yozish, dasturlar tuzish yoki konsert tashkil etish imkoniyatini berish.

6. Qo'shiq kuylashning ijodi: O'quvchilarni yangi qo'shiqlar yaratishga ilhomlantirish. Ularga musiqa tuzish, lirikalar yozish va ijodiy jarayonlarini o'rganish imkoniyatlarini taqdim etish.

7. Maktab do'konini tashkil etish: O'quvchilarni qo'shiq kuylashning ijodiy qismini jamoatga ko'rsatish uchun maktab do'konlarini tashkil eting. Ular o'zlarining yaratgan narsalarni sotishlari va musiqa san'ati bilan tanishishlari mumkin.

8. Qo'shiq kuylashga qatnashish uchun o'quvchilarni intizor qilish: O'quvchilarni qo'shiq kuylashning bir qismini o'ynay olishlari uchun xalqaro yarim va konsertlarini kutib olishlari uchun tashvishlantirish.

9. Qo'shiq kuylashni qo'llash: O'quvchilarni qo'shiq kuylashni ijodiy ravishda boshqarish va uning natijalarini ko'rsatishlari uchun darsliklar, o'yinlar va dasturlar taqdim eting.

Kreativ fikrlashda ta'limning asosiy roli o'quvchilarni jamiyatda muvaffaqiyatga erishishlari uchun zarur bo'lgan kompetensiyalar bilan ta'minlashdan iborat. Kreativ fikrlash bugungi yoshlarning dunyoqarashlarini shakllanishi va rivojlanishi uchun kerakli kompetensiya hisoblanadi. Kreativ fikrlashni o'rgatish bugungi kun o'quvchilari va yoshlariga dolzarb muammolarni yechish uchun yangi texnologiyalardan foydalangan holda hali yaratib ulgurilmagan sektorlarda yoki vazifalarda ishlash, shu bilan birga mashinalar bajara olmaydigan ishlarni osonlikcha amalga oshira olish hamda murakkab mahalliy va global muammolarning yechimini

topish qobiliyatlarini rivojlantirishga imkon beradi. O‘quvchilarning kreativ fikrlashlarini rivojlantirishning ahamiyati mehnat bozori talabiga ko‘ra ortib bormoqda. Maktablar o‘quvchilarni o‘z qobiliyatlarini kashf etishlariga, rivojlantirishlariga va aniqlashlariga shu bilan bir qatorda, kreativ qobiliyatlarini namoyon etishlarida muhim o‘rin tutadi.

Qo‘shiq kuylash, o‘quvchilarning ijodiy fikrlarini rivojlantirish va ijodiy o‘zgina yakunlanishlarini yaratishlari uchun zarur va o‘zgaruvchan bir vosita bo‘lishi mumkin. Bu tajriba, ularni musiqa, ijodiylik va jamoatdagi ishtirokka qiziqarliroq bo‘lishlari uchun yararli bo‘ladi.

Kreativ fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirishda o‘quvchi o‘zini erkin seza oladigan o‘z fikrlari, g‘oylari bilan bo‘lisha oladigan muhit yaratishi lozim. O‘quvchilar ongida yuz berayotgan jarayonning faollashtirish uchun o‘rnatilgan qonun qoidalar, standartlardan chetka chiqib, turli savollarga javob berishda erkin harakat qilishlari kerak. O‘qituvchi o‘quvchilardagi kreativlikni noodatij g‘oyalarni o‘rtaga tashlash va ularni verbal va noverbal tarzda rag‘batlantirish orqali qo‘llab quvatlaydi. O‘qituvchining o‘quvchilar berayotgan kreativ g‘oyalariga nisbatan to‘g‘ri munosabati ularning mumkin bo‘lgan va mumkin bo‘lmagan shartlarni anglashida muhim ahamiyatga ega. Mazkur elementlarning barchasi o‘qituvchi o‘quvchi munosabatining muhim qismi bo‘lib o‘quvchilar muvaffaqiyatini ta‘minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. G. Sharipova. Musiqa o‘qitish metodikasi. Ma‘ruzalar. T., TDPU, 2006.
2. I. Akbarov Musiqa lug‘ati. T. O‘qituvchi 1997 y.
3. Lucas, B. and E. Spencer (2017), Teaching Creative Thinking: Developing Learner
4. Who Generate Ideas and Can Think Critically., Crown House Publishing, <https://bookshop.canterbury.ac.uk/Teaching-Creative-Thinking-Developing-learners> who-generate-ideas-and-can-think-critically_9781785832369 (accessed on 26 March 2018).
5. Tanggaard, L. (2018), Content-Driven Pedagogy: On Passion, Absorption and Immersion as Dynamic Drivers of Creativity, Springer, [http://vbn.aau.dk/en/publications/contentdriven-pedagogy\(96d07758-fcbe-490c-b090-426c6e096466\).html](http://vbn.aau.dk/en/publications/contentdriven-pedagogy(96d07758-fcbe-490c-b090-426c6e096466).html) (accessed on 26 March 2018).
6. Begetto, R. and J. Kaufman (2007), “Toward a broader conception of creativity: a case for "mini-c" creativity”, Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts, Vol. 1/2, pp. 73-79, <http://dx.doi.org/10.1037/1931-3896.1.2.73>.